תנ״ך · אחרונים · מצודת ציון · נביאים

מצודת ציון על יואל

רבי דוד אלטשולר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מצודת ציון על יואל

רבי דוד אלטשולר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מצודת-ציון-על-יואל/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
פסוק ב 5
פסוק ג 5
פסוק ד 5
פסוק ה 5
פסוק ו 5
פסוק ז 5
פסוק ח 5
פסוק י 5
פסוק יא 6
פסוק יב 6
פסוק יד 6
פסוק טו 6
פסוק יז 6
פסוק יח 6
פסוק יט 6
פסוק כ 7
פרק ב 7
פסוק א 7
פסוק ב 7
פסוק ג 7
פסוק ד 7
פסוק ה 7
פסוק ו 7
פסוק ז 7
פסוק ח 8
פסוק ט 8
פסוק י 8
פסוק יא 8
פסוק יב 8
פסוק יג 8
פסוק טו 8
פסוק טז 9
פסוק יז 9
פסוק יח 9
פסוק כ 9
פסוק כב 9
פסוק כג 9
פסוק כד 9
פסוק כו 10
פרק ג 10
פסוק א 10
פסוק ג 10
פסוק ה 10
פרק ד 10
פסוק א 10
פסוק ב 10
פסוק ג 10
פסוק ד 10
פסוק ז 11
פסוק ח 11
פסוק ט 11
פסוק י 11
פסוק יא 11
פסוק יב 11
פסוק יג 11
פסוק יד 11
פסוק טו 11
פסוק טז 12
פסוק יח 12
פסוק יט 12
פסוק כ 12

פסוק כא 12

פרק א

פסוק ב
והאזינו. הטו אוזן לשמוע:

פסוק ג
עליה. בעבורה:

פסוק ד
יתר. מל' נותר:

הגזם. הארבה הילק החסיל כולם שמות מיני חגבים:

פסוק ה
הקיצו. ענין הערה מן השינה:

והיללו. מל' יללה:

עסיס. כן נקרא היין והן וכעסיס דמם ישכרון (ישעיהו מ"ט:כ"ו):

פסוק ו
עצום. חזק בכח:

ומתלעות. הם השינים הגסות כמו מתלעות עול (איוב כ"ט:י"ז):

פסוק ז
לקצפה. מל' קצף ור"ל למארה:

חשף חשפה. קלף קליפתי והוא מל' מחשף הלבן (בראשית ל':ל"ז) שהוא ענין גלוי כי בהקלף קליפות העץ נעשה מגולה:

הלבינו. מל' לבן:

שריגיה. ענביה כמו ובגפן ג' שריגים (שם מ):

פסוק ח
אלי. ענין קינה כי שא קינה (יחזקי' יט) ת"י אליא:

פסוק י
שדד. ענין עושק:

אבלה. ענין השחתה כמו אבל תירוש (ישעי' כד):

הובישׁ. מל' יבשות:

תירוש. יין:

אמלל. ענין כריתה כמו כי אמלל אני (תהילים ו':ג'):

יצהר. שמן:

פסוק יא
הובישו. מל' בושה:
אכרים. כן יקראו עובדי אדמה כמו וקראו אכר אל אבל (עמוס ה':ט"ז):

פסוק יב
הובישה. מל' יבשות:
אמללה. נכרתה:
הוביש. מל' יבשות ר"ל נפסק:

פסוק יד
קדשו. ענין הזמנה כמו קדשו מלחמה (לקמן ד):
צום. תענית:
עצרה. ואסיפה וכן עצרת בוגדים (ירמי' ט):

פסוק טו
אהה. ענין לשון צעקת יללה:

פסוק יז
עבשו. כמו עפשו בפ"א ולשון עפוש ידוע בדרז"ל ובא הבי"ת במקום הפ"א וכן בזר עמים (תהלים סח):
פרודות. ת"י גרבי דחמרא:
מגרפתיהם. ת"י מגופתהון ושם מגופה ידוע בדרז"ל שהוא כסוי החביות:
נהרסו. מלשון הריסה ונתיצה:
ממגורות. כן יקראו אוצרות התבואה וכן העוד הזרע במגורה (חגי ב':י"ט):
הוביש. מלשון יבשות:

פסוק יח
מה. המלה ההוא הונחה על ההפלגה וכן מה רב טובך (תהלים ל"א):
נבכו. ענין בלבול וכן נבוכים הם בארץ (שמות י"ד:ג'):

פסוק יט
אכלה. שרפה:
נאות. ענין מדור כמו נאות השלום (ירמיה כ"ה):
מדבר. מקום המרעה רחוק מהישוב יקרא גם הוא מדבר וכן מעט הצאן ההנה במדבר (ש"א י"ז):
ולהבה. שלהבת:

להטה. ענין שרפה כמו אש לוהט (תהלים ק"ד):

פסוק כ

בהמות שדה. ועל החיות יאמר וכן ושן בהמות (דברים ל"ב) ות"א חיות ברא תערוג.
הוא ענין צעקה כמו כאיל תערוג על אפיקי מים (תהלים מ"ב):
אפיקי מים. כן יקראו המקומות שהמים נגרים שם בחוזק ושוטפים:

פרק ב

פסוק א

והריעו. מלשון תרועה:
ירגזו. ענין תנועת חרדה כמו רגשו ואל תחטאו (שם ד):

פסוק ב

וערפל. הוא עב הענן:
כשחר. האור הבוקר:
פרש. מלשון פרישה ושטיחה:

פסוק ג

תלהט. ענין שריפה:
להבה. שלהבת:
פליטה. ענין שארית כמו פליט ושריד (איכה ב'):

פסוק ד

וכפרשים. הם הרגילים לרכוב על סוסים:
ירוצון. מלשון ריצה ורדיפת ההליכה:

פסוק ה

ירקדון. מלשון רקוד וקפיצה:
קש. תבן דק:
ערוך. מסודר:

פסוק ו

יחילו. מלשון חיל וחלחלה:
פארור. כעין קדרה כמו ובשלו בפרור (במדבר י"א:ח') והאל"ף נוספת:

פסוק ז

יעבטון. אין לו דמיון ופתרונו לפי ענין עקום ומעוקל:

אורחותם. מלשון אורח ודרך:

פסוק ח

ידחקון. מלשון דחק:

גבר. איש יאמר בלשון שאלה על הארבה:

במסלתו. מלשון ודרך:

ובעד. ענינו כמו על וכן וכפר בעדו (ויקרא ט"ז):

השלח. כן יקרא החרב וכן ואיש שלחו בידו (דברי הימים ב' כ"ג):

יפלו. ישכנו כמו על פני כל אחיו נפל (בראשית כ"ה:י"ח):

יבצעו. ענין חתוך כי פתות אותה פתים (ויקרא ב':ו') ת"א בצע יתיה בצועין:

פסוק ט

ישוקו. ענין השמעת קול כמו כמשק גבים (ישעיה ל"ג):

בעד. בדרך וכן בעד החלון (שופטים ה'):

פסוק י

רגזה. ענין תנועת החרדה:

רעשו. ענין רעדה:

קדרו. ענין שחרות כמו קודר שחותי (תהלים לה):

אספו. ענין הכנסה וכן ואין איש מאסף אותם (שופטים י"ט:ט"ו):

נגהם. ענין הארה וזריחה כמו מנוגה נגדו (תהלים י"ח):

פסוק יא

נתן. ר"ל השמיע:

חילו. מלשון חיל וצבאות עם:

יכילנו. ענין הסבלה והחזקה כמו מרבה להכיל (יחזקאל כ"ו):

פסוק יב

עדי. אלי כמו האזינה עדי (במדבר כ"ג):

פסוק יג

וקרעו. ר"ל פתחו והסירו ערלת לבבכם להראות הכנעה:

ונחם. ענין חרטה:

פסוק טו

קדשו. הזמינו:

קראו. הכריזו:

עצרה. ענין קבוץ ואסיפה:

פסוק טז

קהל. אסיפת עם:

עוללים. קטנים:

מחפתה. מל' חפוי ומכוסה:

פסוק יז

חוסה. מל' חוס וחמלה:

פסוק יח

ויקנא. מל' קנאה:

פסוק כ

והדחתיו. מל' דחיה:

פניו. ר"ל ראשו ותחלתו:

האחרון. המערב קרוי אחור וכן עד הים האחרון (דברים לד):

באשו. ענין סרחון:

צחנתו. עניינו כמו באשו ואין לו דמיון, ובפייט כל נדרי צחן הסר:

פסוק כב

דשאו. מלשון דשא ועשב:

נאות. מדור:

נשא. טען וגדל:

חילם. מל' חיל וכח, ור"ל פריים:

פסוק כג

המורה. כן יקרא הגשם היורד אחר הזריעה כי מרוה ומשביע הארץ והזרעים וכן יורה ומלקוש (דברים י"א):

לצדקה. כמו בצדקה ובא הלמ"ד במקום הבי"ת כמו ישבת לכסא (תהילים ט':ה') ומשפטו בכסא:

ומלקוש. הוא מטר המאוחר היורד על הקשין ועל המלילות:

פסוק כד

הגרנות. מקום שאוצרים שם התבואה:

בר. תבואה כמו לשבר בר (ראשית מ"ב):

והשיקו. ענין השמעת קול כמו כמשק גבים (ישעיה ל"ג):

היקבים. הם הבורות שהיין והשמן יורד בהם:

פסוק כו
והללתם. מלשון הלול ושבח:

להפליא. מלשון פלא ותמהון:

פרק ג

פסוק א
אשפוך. ר"ל אתן בשיעור מרובה כשופך דבר מה:

כל בשר. ר"ל כל אדם כמו לכל בשר (שם סו):

חזיונות. מל' חזון ומראה נבואה:

פסוק ג
ונתתי. כמו ואתן:

מופתים. מל' מופת ואות:

ותמרות. מל' אילן תמר:

פסוק ה
פליטה. ענין הצלה כמו ומפלט לי (ש"ב כב):

ובשרידים. ענין שארית כמו עם שרידי חרב (ירמיה לא):

פרק ד

פסוק א
שבות. מלשון שבי:

פסוק ב
ונשפטתי. ענין ויכוח:

פסוק ג
ואל עמי. כמו ועל עמי:

ידו. ישליכו כמו ידו אליה (שם ג):

פסוק ד
גלילות. מחוזות:

ואם גומלים. גם תחילת המעשה יקרא בלשון גמול וכן שגמלת לנו (תהלים קלז):

קל. ענין מהירות כי דבר קל מהר בלכתו:

פסוק ז
מעירם. מל' התעוררות:

פסוק ח
ומכרתי. ענין מסירה כמו כי צורם מכרם (דברים ל"ב:ל'):

פסוק ט
קדשו. הזמינו:

העירו. מל' התעוררות:

פסוק י
כותו. מל' כתישה וטחינה:

אתיכם. שם כלי עשוי לחפור בו כמו ואת אתו (ש"א יג):

לחרבות. מל' חרב:

ומזמרותיכם. שם הכלי שכורתים בו הזמורות וכן וחניתותיהם למזמרות (ישעיה ב):

לרמחים. הוא מכלי מלחמה:

החלש. תש הכח:

פסוק יא
עושו. התקבצו וכן ת"י ויתכנשון ויתכן שהוא בדרך שאלה מן ועיש על בניה תנחם (איוב ל"ח:ל"ב) שהם קבוצת כוכבים:

הנחת. ענין ירידה כמו מי יחת עלינו (ירמיהו כ"א:י"ג):

פסוק יב
יעורו. מל' התעוררות:

פסוק יג
מגל. הוא החרמש והוא כלי עשוי לקצור בו וכן ותופש מגל (שם ג):

בשל. ענין גמר הגידול:

גת. הוא המקום שדורכים בו הענבים:

השיקו. ענין השמעת קול:

פסוק יד
החרוץ. ענין חתוך וגזור וכן אתה חרצת (מ"א כ):

פסוק טו
קדרו. ענין חשך ושחרות:

אספו. הכניסו:

נגהם. ענין אורה וזריחה:

פסוק טז

מחסה. מל' חסיון:

ומעוז. ענין חוזק:

פסוק יח

יטפו. מל' הטפה והזלה:

עסיס. כן נקרא היין וכן על עסיס כי נכרת (לעיל א):

אפיקי. כן יקראו המקומות שנגרים שם המים בחוזק:

נחל. עמק:

השטים. שם מקום:

פסוק יט

מחמס. ענין עושק וגזל:

פסוק כ

תשב. ענין עכבה וקיים:

פסוק כא

ונקיתי. מל' נקי וברור: